

Бенч Лілія Ярославівна,
к.е.н., доцент кафедри фінансів,
ДВНЗ „Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана”

БОРГОВА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Удосконалення боргової політики в Україні набуває нині особливої актуальності. Стрімке зростання державного боргу у 2014-2017 роках внаслідок збільшення кредитної активності уряду для покриття потреб фіску вимагає запровадження нових підходів в управлінні державним боргом. Розробка ефективної боргової політики як невід’ємного елементу макроекономічної політики та інституційного механізму дозволить забезпечити фінансову стабільність, сприяти стабільному економічному зростанню та мінімізувати негативний вплив зовнішніх чинників.

В Україні державний борг є чинником збільшення ризиків для макрофінансової стійкості та макроекономічної стабільності. Зростання державного боргу у 2014-2017 роках відображає посилення негативних тенденцій у системі державного господарства в Україні. Так, у 2014 році відношення державного боргу до ВВП склало 70,3%, у 2015 році – 80,3%, у 2016 році – 81,2% [1-3]. У 2017 році рівень державного боргу продовжував зростати й сягнув у липні 85% ВВП через великі видатки на рекапіталізацію банків [4]. Перевищення критичної межі величини державного боргу до ВВП у 60%, встановленої Бюджетним кодексом України, негативно впливає на стан як державних фінансів, так і економіки загалом. Із зростанням величини державного боргу збільшуються витрати на його погашення та обслуговування. Через низькі кредитні рейтинги збільшується вартість залучення кредитних ресурсів. У 2015-2016 роках на сплату відсотків за позиками було витрачено відповідно 16,55% і 15,8% доходів бюджету, що обмежує можливості фіску у фінансуванні суспільних товарів та

послуг, негативно впливаючи на економічний ріст та скорочуючи добробут населення [1; 2].

Нині потрібно змінити принципи формування боргової політики, перейти до комплексного підходу раціонального запозичення коштів як іманентної складової фінансово-бюджетної політики. У попередніх дослідженнях ми наголошували на необхідності розробки довгострокової фундаментальної боргової політики, яка включатиме стратегію, спрямовану на максимально ефективне використання боргових фінансів, і тактику її досягнення [5, с.27]. Це завдання є пріоритетом стратегії державних фінансів, яка необхідна для забезпечення стійкого економічного зростання в країні. Аналіз боргової політики слід проводити комплексно та багатоаспектно, використовуючи у вітчизняній практиці оцінку ефективності управління державним боргом (DeMPA), розроблену МВФ для країн з економікою, що розвивається. Оцінка ефективності управління державним боргом (DeMPA) дозволяє оцінити та проаналізувати переваги і недоліки в управлінні державним боргом за рахунок системи з 15 показників, що охоплюють шість основних сфер управління державним боргом: (1) управління і стратегії розвитку; (2) координація з макроекономічною політикою; (3) запозичення, пов'язані з фінансовою діяльністю; (4) прогнозування грошових потоків і управління залишком грошових коштів; (5) управління операційним ризиком; і (6) облік боргу [6]. Такий підхід разом із оцінкою стійкості державного боргу дає змогу визначити ризик настання боргової кризи і проаналізувати практику управління боргом загалом.

Заходи боргової політики повинні бути іманентною складовою фінансової консолідації, бути скоординованими та доповнювати напрями оптимізації видатків бюджету та реформування податків як основної складової доходів бюджету. Без комплексного підходу до реформ у бюджетній сфері, Україна і надалі буде заручником необхідності збільшувати ставки податків і скорочувати

видатки та збільшувати запозичення на внутрішньому ринку, що загрожуватиме її борговій стабільності та зменшуватиме потенціал зростання.

Список використаних джерел

1. Статистичні матеріали щодо державного та гарантованого боргу України станом на 31.12.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/view/statystychni-materialy-shchodo-derzhavnoho-ta-harantovanoho-derzhavoiu-borhu-ukrainy>
2. Статистичні матеріали щодо державного та гарантованого боргу України станом на 31.12.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/view/statystychni-materialy-shchodo-derzhavnoho-ta-harantovanoho-derzhavoiu-borhu-ukrainy-2015>
3. Статистичні матеріали щодо державного та гарантованого боргу України станом на 31.12.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/news/view/statystychni-materialy-shchodo-derzhavnoho-ta-harantovanoho-derzhavoiu-borhu-ukrainy_2016
4. Ukraine Needs Faster Growth of 4 Percent or More. – World Bank. – October. – 2017. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.worldbank.org/news/press-release/2017/10/03/ukraine-needs-faster-growth-of-4-percent-or-morecountry/ukraine/overview>
5. Лісовенко В.В., Бенч Л.Я., Бец О.І. Державний борг: концептуальні засади та макроекономічні аспекти / В.В. Лісовенко, Л.Я.Бенч, О.І. Бец // Фінанси України. – 2014. - №12.- С.7-31
6. Staff Guidance Note on the Application of the Joint Bank-Fund Debt Sustainability Framework for Low-Income Countries.- IMF.- 2013.- November 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pp/longres.aspx?id=4827>